

فەزىل و گەورەيى نۆمىنەى حاجيان و پوژى عەرەفە لەگەل حوكم و ئادابەكانى قوربانى كردن

بسم الله الرحمن الرحيم

به شي به كه م

فهل و گوره يي ده روهي به كه م مانگي حاجيان

له گهل نهو كرده وانهي كه سوننه تن لهم ده روهي ده

نه نجام بدرين

به كه م : خوي گوره له قورئاندا سويندي پي خواردوه و

فهرموويه تي : ﴿وَالْفَجْرِ ۱﴾ و ﴿لَيْلٍ عَشْرٍ ۲﴾ [سورة الفجر].

دوه م : چا كه كردن له ده روهي سه ره تايي مانگي حاجيان له هه موو

روه كاني تري سال باشته : پيغه مبهري خوا (ﷺ) فهرموويه تي : ((مَا مِنْ

أَيَّامِ الْعَمَلِ الصَّالِحِ فِيهِنَّ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنْ هَذِهِ الْأَيَّامِ الْعَشْرِ ، فَقَالُوا : يَا

رَسُولَ اللَّهِ وَلَا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ؟

فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) : وَلَا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِلَّا رَجُلٌ خَرَجَ

بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ فَلَمْ يَرْجِعْ مِنْ ذَلِكَ بِشَيْءٍ))^(۱) واته : هيچ روهانيك نيه

كرده وهي چا كه تييدا خوشه ويست تر بيت له لاي خوا وه كو نه م ده روهي

مانگي حاجيان ، وتيان : ته نانهت جيهاديش له پيناوي خوادا ؟

(۱) صحيح البخاري رقم : (۹۶۹) وصحيح سنن الترمذي رقم : (۷۵۷) واللفظ له .

فرمووی : ته‌نانه‌ت جیهادیش له پیناوی خوا‌دا ، ته‌نهما مه‌گه‌ر پیاویک نه‌بیت که به‌خوی و مال و سامانییه‌وه ده‌ربجیت بۆ جیهاد له پیناوی خوا‌دا و هیچیش له‌وانه نه‌گه‌ریتته‌وه .

سییه‌م : یه‌کیکی تر له‌فه‌زل و‌رپزه‌کانی ئەم ده‌رۆژه ئەوه‌یه : رۆژی عه‌ره‌فه‌ی تیدایه ، ئەو رۆژه‌ی که‌خوای په‌روه‌ردگار دینی تیا‌دا کامل و‌ته‌واو کرد ، ونیعمه‌تی خوی بۆ موسولمانان ته‌واو کرد .

چواره‌م : سه‌له‌ف په‌حمه‌تی خوایان لی‌ بیت زۆر سوور بوون له‌سه‌ر عیبا‌ده‌ت کردن له‌م ده‌رۆژه‌دا ، وزۆر به‌گه‌وره‌یان دا‌ده‌نا .

له‌وانه سه‌عه‌دی کو‌ری جو‌به‌یر کاتی ئەم ده‌رۆژه‌ی به‌سه‌ردا ده‌هات زۆر عیبا‌ده‌تی ئەنجام ده‌دات ، به‌شپوه‌یه‌ک خه‌ریک بوو توانای به‌سه‌ردا نه‌مینی ، وله‌و ده‌شه‌وه‌دا خه‌لکی هه‌ل‌ده‌نا له‌سه‌ر عیبا‌ده‌ت و‌ده‌یفه‌رموو : ((لا تُطْفِئُوا سُرُجَكُمْ لِيَالِي الْعَشْرِ))^(۱) واته : شه‌وانی ده‌رۆژی یه‌که‌می مانگی حاجیان چراکانتان مه‌کوژینه‌وه [مه‌به‌ستی ئەوه‌یه : شه‌ونویژ بکه‌ن و قورئان بخوینن و زیکری خوا بکه‌ن] .

(۱) لطائف المعارف (۲۶۳) .

وه ٿه بو عوسماني نه هه دي ده يفه رموو : (كائوا يُعْظَمُونَ ثَلَاثَ عَشْرَاتٍ: الْعَشْرُ الْأَوَّلُ مِنَ الْمُحَرَّمَ، وَالْعَشْرُ الْأَوَّلُ مِنْ ذِي الْحِجَّةِ، وَالْعَشْرُ الْأَوَّخِرُ مِنْ رَمَضَانَ) لطائف المعارف (۳۵) .

واته: سه لهف و پياوچاكان سي ده رڙييان به گه وره داده نا: ده رڙي يه كه مي مانگي موچه رهم ، و ده رڙي يه كه مي مانگي حاجيان ، و ده رڙي ڪوٽايي مانگي رهمه زان .

* ٿه و ڪرده وانهي كه سونهن تن لهم ده رڙه دا

ٿه نجام بدرين :

۱ - زور ٿه نجام داني ڪرده وه چاڪه كان به گشتي : وه ڪو : قورٿان خويندن و زيڪر ڪردن و فه رمان ڪردن به چاڪه و قه ده غه ڪردني خراپه و جگه له مانه ش .

أ / قورٿان خويندن : يه ڪيڪ له بازرگانيه پر خير و قازانجه كان قورٿان خويندنه له ده رڙي يه كه مي مانگي حاجيان ، چونكه خوي پهروه رديگار به هر پيٽيڪ ده خير و چاڪه ت بو ده نوسيت ، و بي گومان لهم ده رڙه خير ي زياتري هه يه .

ب / زيڪر ڪردن : به هه مان شيوه زيڪري خويش له هه موو ڪاٽيڪدا سونهن ته و خير و پاداشتي زور و گه وره يه ، به لام لهم ده رڙه خير تره و

خوای گه‌وره فه‌رموویه‌تی : ﴿وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي أَيَّامٍ مَّعْلُومَاتٍ

۲۸] [الحج] واته : زی‌کری خوا بکه‌ن له رۆژه زانراوه‌کاندا (که بریتین له

ده رۆژی یه‌که‌می مانگی حاجیان) .

۲ - نوێژ کردن : به‌وه‌ی که زوو بچیت بو نوێژه جه‌ماعه‌ته‌کان و په‌له

و پیش‌برکی بکه‌یت بو ریزی یه‌که‌م ، هه‌روه‌ها ئه‌نجامدانی نوێژه

سونه‌ته‌کانی پیش و پاشی نوێژه فه‌رزه‌کان و شه‌ونوێژ و زوحا و سونه‌تی

ده‌ست نوێژ ...

۳ - خیر و سه‌ده‌قه کردن مال به‌خشین : پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ)

فه‌رموویه‌تی : (الصَّدَقَةُ تُطْفِئُ الْخَطِيئَةَ كَمَا يُطْفِئُ الْمَاءُ النَّارَ) واته : خیر و

سه‌ده‌قه و مال به‌خشین له پیناوی په‌روه‌ردگاردا تاوان ده‌کوژینتته‌وه‌و

نایه‌یلی، هه‌روه‌ک چۆن ئاو ئاگر ده‌کوژینتته‌وه‌و نایه‌یلی.

۴ - رۆژوو گرتن : هه‌ندی له خیزانه‌کانی پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) فه‌رموویانه :

پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) نو رۆژه‌که‌ی مانگی حاجیان به‌ رۆژوو ده‌بوو

۵ - رۆژووی رۆژی عه‌ره‌فه به‌ تاییه‌ت : سونه‌ت وایه بو ئه‌و

که‌سانه‌ی که نه‌رۆیشتون بو جه‌ج و له عه‌ره‌فه‌دا نین و له مالدان که‌وا به

تاییه‌ت له رۆژی عه‌ره‌فه‌دا (۹ / ذو الحجة) به‌ رۆژوو بن ، چونکه

پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) فه‌رموویه‌تی : ((صِيَامُ يَوْمِ عَرَفَةَ أَحْتَسِبُ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُكَفِّرَ

السَّنَةِ الَّتِي قَبْلَهُ وَالسَّنَةِ الَّتِي بَعْدَهُ)) واته : رۆژووی رۆژی عه‌ره‌فه چاوه‌پروانم که خوا بیکاته مایه‌ی که‌فاره‌ت و س‌رپنه‌وه و لی‌خۆشبوونی تاوانی س‌الیک له پیشیه‌وه و س‌الیکیش له پاشیه‌وه (واته: بیته که‌فاره‌تی تاوانی دوو س‌ال) .بۆیه سوور به له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی له‌گه‌ل ئاوابوونی خۆری رۆژی عه‌ره‌فه‌دا تاوانه‌کانت ئاوا ببن، ئه‌وه‌ش به‌ دو‌عا کردن و پارانه‌وه‌ی زۆر له‌ خ‌وای گه‌وره .

٦ - **عومره کردن** : پی‌غه‌م‌به‌ر (ﷺ) فه‌رموویه‌تی : عومره دوای عومره که‌فاره‌ت و ره‌شکه‌ره‌وه‌ی گونا‌هی نیوانیانه .

٧. **حه‌ج کردن** : پی‌غه‌م‌به‌ر (ﷺ) فه‌رموویه‌تی : حه‌جیکی چاک پاداشتی نیه ته‌نها به‌هه‌شت نه‌بیته .

٨ - **زیکر کردن به ووتی** : (الله أكبر ...) له‌م ده رۆژه‌دا هه‌موو کاتیک و به‌م شیوازه : (الله أكبر ، الله أكبر ، الله أكبر ، لا إله إلا الله ، والله أكبر ، الله أكبر ، ولله الحمد)

٩ - **خۆ ئاماده کردن بۆ قوربانی ئه‌نجام دان** : ئه‌گه‌ر که‌سیک ویستی وا بوو قوربانی بکات ئه‌وا نابیت له‌ تووکی هه‌موو لاشه‌ی و نینۆکه‌کانی لابه‌ریت یان لی‌ی بقرتینیت و که‌می کاته‌وه ، له‌ سه‌ره‌تای مانگی حاجیانه‌وه (ذو الحجة) تاوه‌کو قوربانییه‌که‌ی سه‌رده‌پریت

۱۰ - قوربانى كردن له رۆژى جه ژندا : پيغهمبهر ﷺ رۆژى جه ژنى

په مه زان له مال دهرنه ده چوو هه تا خواردنى نه خواردايه ، وه رۆژى جه ژنى قوربان خواردنى نه ده خوارد هه تا ده گه پرايه وه له نوێژى جه ژن ئه نجا له قوربانیه كه يى ده خوارد .

تیبينى : هه رچه نده قوربانى ئه نجامدان له سى رۆژه كه ي دواى جه ژنى شدا (أيام التشریق) دروسته به لام باشت و خيتر وايه كه له رۆژى جه ژندا سه رببريت له بهر سوننه ته كه و ئه نجا ده شكه ويته نيو ده يه م رۆژى مانگى حاجيانه وه كه كرده و هى چا كه تييدا فه زل و خيره كه ي تايبه ته ، بويه باشت وايه له ده يه مين رۆژدا قوربانى ئه نجام بدرت .

له كو تاييدا : پيوسته له سه ر توى موسولمان ئاگادارى ئه م ده رۆژه بيت و له ده ستى نه ده يت ، و كرده و هى چا كه ي زور تييدا ئه نجام بده ي ، و كاته كانى به شتى باش و خيتر به پرى بكه ي ، و ئاممان ئاگادار بن له به فيرودانى كات له م ده رۆژه دا و خو سه رقال كردن به شتى خراب و بى سووده وه وه ك سه رقال بوون به توړه كو مه لايه تيه كانه وه ، چونكه ئه م كاتانه غه نيمه ت وده سته كه وت گه ليكى زور گه و ره ن و گه ر له ده سته بچى قه ره بوو ناكړينه وه .

به‌شش دووهم

فهزّل و گه‌وره‌یی رۆژی عه‌ره‌فه

- ۱- رۆژی عه‌ره‌فه له باشت‌ترین رۆژه‌کانه لای خ‌وای گه‌وره.
- ۲- له فهزّل و پله و پایه‌ی رۆژی عه‌ره‌فه خ‌وای گه‌وره سویندی پ‌ی خ‌واردوو.
- ۳- وه‌ستانی حاجیه‌کان له کیوی عه‌ره‌فه یادخستنه‌وه‌ی راوه‌ستانه له رۆژی قیامه‌ت وه له‌به‌رکردنی ئەو پۆشاکه سپیه‌ی یادخستنه‌وه‌یه بۆ کفن.
- ۴- به‌سه‌حیحی هاتوو له ئەبی زوییره‌وه (په‌حمه‌تی خ‌وای لیبیت) له جابه‌روه (په‌زای خ‌وای لیبیت) ده‌فه‌رموویت: پیغه‌مبه‌ری خ‌وا ﷺ فه‌رموویه‌تی: "مَا مِنْ يَوْمٍ أَفْضَلُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ يَوْمٍ عَرَفَةَ يَنْزِلُ اللَّهُ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا فَيَبْأِيهِ بِأَهْلِ الْأَرْضِ أَهْلَ السَّمَاءِ". رواه ابن حبان (۳۵۸۳), وغیره.
- واته: هیچ رۆژیک نییه به‌رێزترو باشت‌ر بیت له لای خ‌وای گه‌وره وه‌کو رۆژی عه‌ره‌فه، له‌و رۆژه خ‌وای گه‌وره داده‌به‌زیتته ئاسمانی دنیا و شانازی ده‌کات به‌خه‌لکی ئەو شوینه له لای فریشته‌کان.
- ۵- خ‌وای گه‌وره له‌و رۆژه‌دا ئەوه‌نده‌ی ویستی لیبیت خه‌لکی رزگار ده‌کات له ئاگری دۆزه‌خ له‌وانه‌ی له کیوی عه‌ره‌فه راوه‌ستاون وه جگه له‌وانیش که له‌وی نین له موسلمانان.

۶- پوژی عه‌ره‌فه پوژی چاکه‌یه و گومانی باش بردنه به خوی گه‌وره ، عه‌بدولّای کوری موباره‌ک (په‌حمه‌تی خوی لییت) ده‌فه‌رموویت: به‌ره‌به‌یانی پوژی عه‌ره‌فه چووم بولای سوفیانی سه‌وری له‌سه‌ر ئه‌ژنوکانی بوو ده‌گریا، پیم وت: کی خراپترین که‌سه له‌م پوژهدا؟ فه‌رموی: ئه‌و که‌سه‌ی گومانی وایت له‌م پوژهدا خوی گه‌وره لیی خوش نایت. لطائف المعارف، لاپه‌ره (۲۸۷).

۷- فه‌زل و گه‌وره‌یی ئه‌و پوژه که لیخوشبوونی خوی گه‌وره‌یه و رزگارکردنی موسلمانانه له‌ ئاگری دوزه‌خ ته‌نها ئه‌و که‌سانه ناگریته‌وه که حه‌ج ده‌که‌ن و له‌و شوینهن، به‌لکو هه‌موو موسلمانان ده‌گریته‌وه که هۆکاره‌کانی لیخوشبوون ده‌گره‌به‌ر.

۸- سونه‌ته موسلمان له‌و پوژهدا عیاده‌تی خوی گه‌وره زیاتر بکات و هۆکاری لیخوشبوون و رزگاربوون له‌ ئاگری دوزه‌خ بگریته‌به‌ر، له‌وانه زور زیکرکردن به‌ تایه‌تی (لا إله إلا الله) "که بنچینه‌ی دینه و خوی گه‌وره‌ش دینی به‌وه ته‌واو کردوه". لطائف المعارف، لاپه‌ره (۲۸۳).

۹- پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ فه‌رمویه‌تی : باشتین و چاکترین دوعا بکریت دوعا‌کردنه له‌پوژی عه‌ره‌فه، وه باشتین دوعایه‌ک من و پیغه‌مبه‌رانی پیش من کردبیتیان له‌و پوژهدا: **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.**

۱۰- پیشینه چاکه کان (رهزای خویان لیبت) لهو رۆژهدا کردهوی چاکیان زیاتر ده کرد و زیاتر تیده کۆشان بو کردهوی چاک، چه کیمی کوری حیزام (په‌حمه‌تی خوی لیبت) لهو رۆژهدا سه‌د و شتر و سه‌د کۆیله‌ی ده‌هینا و کۆیله‌کانی ئازاد ده‌کرد، خه‌لکی ده‌ستیان ده‌کرد به‌ گریان و ده‌یان ووت: ئه‌ی په‌روه‌ردگارمان، ئه‌مه‌ به‌نده‌ی تۆیه‌ کۆیله‌کانی ئازادکرد، تۆش ئیمه‌ ئازاد بکه‌ . لطائف المعارف، لاپه‌ره (۲۸۳).

۱۱- سوننه‌ته لهو رۆژهدا زۆر زیکری خوا بکریت له‌ هه‌موو شوین و حاله‌تیکدا، به‌ دانیشن و رۆیشن و پراکشان.

۱۲- زۆر وتنی: لا إله إلا الله و الحمد لله و الله أكبر، له‌ ده‌رۆژی سه‌ره‌تای مانگی حاجیان -که‌ عه‌ره‌فه‌یشی تیايه‌- رواه‌ الإمام أحمد (۵۴۴۶)، و صححه‌ محققو المسند.

۱۳- رۆژووگرتنی رۆژی عه‌ره‌فه‌ سوننه‌تیکي پیغه‌مبه‌ری خواجه صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و پاداشتیکی گه‌وره‌ی هه‌یه‌، گوناھی دوو سال ده‌سپرتیه‌وه‌، سالیکی پیشوو وه‌ سالیکی داها‌توو، پیغه‌مبه‌ری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فه‌رموویه‌تی: " صِيَامُ يَوْمِ عَرَفَةَ، أَحْتَسِبُ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُكَفِّرَ السَّنَةَ الَّتِي قَبْلَهُ، وَالسَّنَةَ الَّتِي بَعْدَهُ " وفي رواية: "يُكَفِّرُ السَّنَةَ الْمَاضِيَةَ وَالْبَاقِيَةَ" رواه مسلم (۱۱۶۲).

واته: پوژووگرتنی پوژوی عه‌ره‌فه واحسیب ده‌که‌م گوناھی دوو سال
بسپرته‌وه سالیک پیش و سالیک دوای. وه له ریوایه‌تیکی تر دا «گوناھی
دوو سال ده‌سپرته‌وه سالیک رابردوو و سالیک داهاتوو».

۱۴- ته‌واوتر و باشتر وایه بو پوژووگرتنی پوژووی عه‌ره‌فه نییه‌تی
ته‌نها‌ئه‌و پوژه‌ بهینریت تیکه‌ل به‌پوژووی تر نه‌کریت (وه‌ک له‌گه‌ل دوو
شه‌مه‌ یان ..) وه له شه‌وه‌وه نییه‌تی هه‌بیته، تاوه‌کو پاداشتی ته‌واو
به‌ده‌ست بیته، وه هه‌ستان بو پارشیو‌ئه‌وه بو خوی نییه‌ته.

۱۵- پیوسته له‌سه‌ر خاوه‌ن مال و ئه‌وانه‌ی که‌سانیکیان له‌ژیر ده‌سته
و سه‌ره‌رشتی ده‌که‌ن هه‌لیان بسینن بو پارشیو‌کردن تا پوژووی پوژوی
عه‌ره‌فه بگرن.

سه‌عیدی کوری جوبه‌یر (ره‌حه‌ته‌ی خوی لیبت) ده‌یفه‌رموو:
"خزمه‌تکاره‌کانتان هه‌لسینن بو پارشیو‌کردن تا پوژووی پوژوی عه‌ره‌فه
بگرن".

۱۶- ئه‌گه‌ر پوژوی عه‌ره‌فه بکه‌ویته پوژوی هه‌ینی یان شه‌مه‌وه،
دروسته پوژووگرتن تیدا چونکه مه‌به‌ست پی پوژووی پوژوی عه‌ره‌فه‌یه.
فتح الباری (۲۳۴/۴)، وفتاوی ابن باز (۴۱۴/۱۵)، وفتاوی ابن عثمین
(۵۸/۲۰).

۱۷- ئەگەر كه‌سێك پۆژووی قهرزی له‌سه‌ربوو دروسته پۆژووی عهره‌فه بگریت دواتر قهرزه‌كه‌ی بگریته‌وه -له‌سه‌ر وته‌ی ته‌واو-، چونكه‌ ئەو پۆژوووه كاته‌كه‌ی دیاریكراوه ته‌نها پۆژێكه‌، به‌لام پۆژوووه قهرزه‌كه‌ كاته‌كه‌ی فراوانه‌.

۱۸- هه‌ركه‌سێك پۆژووی قهرزی له‌سه‌ربوو دروسته به‌ نییه‌تی قهرزه‌كه‌ و پۆژووی عهره‌فه بیگریت، ئومید ده‌كریت كه‌ پاداشتی هه‌ردووکی ده‌ست بكه‌ویت، كه‌ ئەمه‌ش وته‌ی هه‌ندیك له‌ ئەهلی عیلمی له‌سه‌ره‌.

۱۹- به‌لام باشتر و ته‌واوتر ته‌وه‌یه پۆژووی عهره‌فه به‌جیا بگریت پاشان پۆژوووه قهرزه‌كه‌ی بگریت.

۲۰- ئەو كه‌سه‌ی له‌سه‌فه‌ردایه دروسته پۆژووی عهره‌فه بگریت مادام ناره‌حه‌ت نه‌بیت له‌سه‌ری.

۲۱- هه‌ركه‌سێك پۆژووی عهره‌فه‌ی نه‌گریت به‌هۆی نه‌خۆشی یان سوپی مانگانه یان شیردان، وه‌ عاده‌تی وابوو هه‌موو سالیك به‌پۆژوو ده‌بوو ئەوا پاداشتی پۆژووگرتنه‌كه‌ی بۆ هه‌یه به‌پیی نییه‌ته‌كه‌ی، وه‌ با هه‌ولب‌دات كرده‌وه‌ی چاك‌ ئەنجام بدات و هۆكاری لیخۆشبوون بگریته‌به‌ر.

وه‌كو له‌و فه‌رمووده‌یه‌دا هاتووه‌: «إِذَا مَرَضَ الْعَبْدُ، أَوْ سَافَرَ، كُتِبَ لَهُ

مِثْلُ مَا كَانَ يَعْمَلُ مُقِيمًا صَحِيحًا». رواه البخاري (۲۹۹۶).

واته: ئه گهر به نندهیه کی موسلمان نه خووش کهوت یان سه فهری کرد،
ئهوا ئه و کرده وانهی بو دنوسریت که له کاتی له شساغی و له مالی
خویدا بووه ئه نجامیداوه.

۲۲- سووربه له سه ر ئه وهی خوی گه وره له تاوانه کانت خووش بیت
له کاتی خوړئاو ابوونی رۆژی عهره فه.

۲۳- ئومید ده کریت دوعای رۆژی عهره فه گیرابیت، بویه زور دوعا
بکه ن ئه وهی خیره بو دنیا و قیامهت، به زه لیلی و ده ست به رزکردنه وه،
پیغه مبه ری خوا ﷺ فه رموویه تی: " خَيْرُ الدُّعَاءِ دُعَاءُ يَوْمِ عَرَفَةَ ".

واته: باشتین دوعا دوعا کردنه له رۆژی عهره فه.

۲۴- گرنگ ئه وهیه: له کاتی دوعا کردن دل له و شوینه بیت و ئاگای له
دوعا کردنه که ی بیت و خوی دابپریت له خوشیه کانی دنیا و پروو له
خوی گه وره بکات و په زامه ندی خوا به ده ستینیت.

۲۵- باشتروایه ئه و دوعایانه بکریت که له قورئان و فه رمووده
سه حیحه کانداهاتووه، وه کو: [رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً
وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ] یان. "اللَّهُمَّ أَصْلِحْ لِي دِينِي الَّذِي هُوَ عِصْمَةٌ أَمْرِي،
وَأَصْلِحْ لِي دُنْيَايَ الَّتِي فِيهَا مَعَاشِي، وَأَصْلِحْ لِي آخِرَتِي الَّتِي فِيهَا مَعَادِي،
وَأَجْعَلِ الْحَيَاةَ زِيَادَةً لِي فِي كُلِّ خَيْرٍ، وَأَجْعَلِ الْمَوْتَ رَاحَةً لِي مِنْ كُلِّ شَرٍّ" ،
وه جگه له و دوعایانه ده توانیت به هر دوعایه ک پیی خوشه پیاپرته وه.

به‌شی سییهم

حوکم و ئادا به‌کانی قوربانی کردن

پیناسه‌ی قوربانی

۱. قوربانی که به زمانی عه‌ره‌بی پی‌ی ده‌وتریت: (الأضحیة) بریتی یه له‌و ئاژه‌له‌ی که سه‌رده‌بریت له‌ جو‌ری و شتر، مانگا، مه‌ر و بز ن له‌ رۆژانی جه‌ژنی قورباندا وه‌کو نزیك بوونه‌وه‌یه‌ك له‌خوا.
 بویه پی‌ی ده‌وتریت (الأضحیة) چونکه له‌کاتی چیشته‌نگاو (ضحی) یان به‌رزبوونه‌وه‌ی خو‌ردا سه‌رده‌بریت.

که‌ی قوربانی بوو به‌یه کی‌ک له‌ دروشمه‌کانی ئیسلام.

۲. قوربانی له‌سالی دووی کوچی شه‌رعینرا و بوو به‌یه کی‌ک له‌ دروشمه‌کانی ئیسلام و به‌به‌لگه‌ی قورئان و فه‌رمووده و یه‌کده‌نگی زانایان.

خوای گه‌وره فه‌رموویه‌تی: ﴿فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحَرْ﴾ [الکوثر]

وه له‌ پی‌غه‌مبه‌ره‌وه صَلَاتِكَ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جی‌گیربوه به‌ کردار و گفتار و موسلمانانیش

کاریان به‌مه‌کردوه

فه‌زل و خیری قوربانی کردن

۳. قوربانی کردن کاریکی شه‌رعییه و نزیك بوونه‌وه‌یه‌کی گه‌وره‌یه له‌ خوای په‌روه‌ردگار، وه دروشمیکی ئاشکرای ئاینی پی‌رۆزی ئیسلامه، بویه

ده‌بینین پیغه‌مبهر (ﷺ) و سه‌له‌فی صالّه‌حیش زۆر گرنگییان به‌ئه‌نجامدانی قوربانی داوه به‌ شیوه‌یه‌ک‌ئه‌و فه‌رموودانه‌ی که له‌ باره‌ی ئه‌نجامدان و رونکردنه‌وه‌ی ئه‌حکامه‌کانیه‌وه هاتوو ده‌گه‌نه‌ پله‌ی (التواتر المعنوي) چونکه زۆر زۆرن، وه پیغه‌مبهر (ﷺ) له سه‌فه‌ریشدا قوربانی ئه‌نجامداوه وه‌ک‌ چۆن کاتیک له‌ مالدا بوویت، وه ئه‌مانه‌یش هه‌موو به‌لگه‌ن له‌ سه‌ر گه‌وره‌یی و فه‌زلی ئه‌م کاره‌ پیرۆزه، به‌لام هه‌یچ فه‌رمووده‌یه‌کی سه‌حیح نه‌هاتوو سه‌باره‌ت به‌ دیاری کردنی بر و ئه‌ندازه‌ی پاداشته‌که‌ی. پییشه‌وا

ابن‌العربی مالکی ده‌لیت:

(... سه‌باره‌ت به‌ قوربانی خه‌لکی شتی سه‌یر ده‌گه‌رنه‌وه که سه‌حیح نین).
 (۱) بۆیه ئه‌وانه‌ی له‌ توپه‌ کۆمه‌لایه‌تیه‌کاندا له‌م باره‌یه‌وه هه‌واڵ و ئه‌سه‌ر ده‌گه‌رنه‌وه وریای ئه‌م خاله‌ بن.

حوکمی قوربانی کردن

۱. قوربانی لای زۆربه‌ی زانایان سوننه‌تی جه‌ختلی‌کراوه و هه‌ندیکیش له‌ زانایان بۆ ئه‌وه‌ رۆیشتون که واجبه‌ که ئه‌مه مه‌زه‌به‌بی ئه‌بی حه‌نیفه و رپوایه‌تیکه له‌ مالک و ئه‌حمه‌ده‌وه و وته‌ی په‌سه‌ندکراوی ابن

(۱) عارضة الأحوذی (۶/۲۲۸)

ته‌یمیه‌یه، بۆیه ناشیت و ناگونجیت برواداریک که توانای هه‌بیت و قوربانای نه‌کات.

ئه‌بو هوره‌یره رضی‌الله‌عنه ده‌لّیت پیغه‌مبه‌ری خوا صلی‌الله‌عنه فه‌رمویه‌تی : ئه‌وه‌ی توانای قوربانای کردنی هه‌یه و نایکات ئه‌وا با نزیك نوێژگه‌که‌مان (مصلی) نه‌که‌ویته‌وه. ^(۱)

که‌وابوو باش وایه هه‌رکه‌س توانای هه‌یه و خوای گه‌وره مالیکی پی به‌خشیوه با ره‌زیلی لی نه‌کات و هه‌موو سالیک قوربانای بکات و دلی مالّه هه‌ژاره‌کان خو‌ش بکات و خو‌ی له‌م خیره گه‌وره‌یه بی به‌ش نه‌کات .

کۆ ده‌توانی قوربانای بکات

۲. قوربانای کردن دروسته و مه‌شروعه بۆ هه‌موو خه‌لکی : نیر، می، موقیم، پریوار، گوندنشین، شارنشین، له‌ولاتی موسلمانان بیت یان ولاتی بیباوه‌ران. ته‌نها ئه‌و که‌سه نه‌بیت که له‌حه‌جدایه - لای مالک - ئه‌وا قوربانای ناکات، به‌لکو هه‌دی سه‌رده‌پریت، و ئه‌مه‌ش وشه‌ی په‌سه‌ندکراوی (ابن ته‌یمیه) و قوتابیه‌که‌یه‌تی (ابن القیم) و هه‌روه‌ها شیخ ابن عوسه‌یمین) ه‌رحمه‌تی خویان لی بیت .

^(۱) رواه ابن ماجه (۳۱۲۳) مرفوعاً، ورجح البيهقي والحافظ ابي جبر أنه موقوف على أبي هريرة .

قهرز کردن بۆ قوربانی

۳. ئەوهی پارهی قوربانی نییه، ئەوا ئاساییه قهرزی بۆ بکات ئەگەر توانی دواتر قهرزه که بداتهوه، وه کو ئەوهی فهرمانبه ربیت و له مووچه کهی بیداتهوه، یان به قیست بیکریت، به لام ئەگەر نهیتوانی بیداتهوه ئەوا باشتر وایه قهرزی بۆ نهکات بۆ ئەوهی شتیک نه که ویتته ئەستۆی که واجب نه بووه له سهری.

کرینی ئاژه لئی قوربانی بۆ که سیکی تر

۴. یه کینک له و خیر و صهده قانهی که سونه ته ئەوهیه : دلخۆشی ئەو که سه بکهیت که ناتوانیت قوربانی بکات به وهی پاره کهی پی بدهیت بیداته حه یوانیک یان ئاژه لئی که به دیاری پی بدهیت و بیکات به قوربانی، چونکه عوقبهی کوری عامر ده لیت: پیغه مبهری خوا ﷺ قوربانیه کانی له نیوان هاوه لانیدا دابهش ده کرد. (۲)

حیکمهت له ئەنجامدانی قوربانی

۵. له حیکمه ته کانی قوربانی:

أ. خواپه رستی کردن به و شتهی که پهروه ردگار شه رعاندویه تی.

ب. زیندوو کردنه وهی سونه تی پیغه مبهر ابراهیم علیه السلام .

(۲) رواه البخاري (۵۵۴۷)، ومسلم (۱۹۶۵).

ج. سوپاسڪردني خواي ميهره بان له سهر نيعمه ته كانى له وانه نيعمه تي به خشيني ٿه و ٿاڙه له.

د. به شداري ڪردني خه لڪي شاره كان له گه ل حاجيان له هه ندي له دروشمه كانى حه ج.

ه. ٿاشڪرا ڪردن و زيندو و ڪردنه وهى يه ڪيٽ له دروشمه كانى ٿايني پيروزي ٿيسلام .

و. دل فراوان ڪردن و ده ڪردني له په زيلي .

ز. دلخوش ڪردني ڪهس و ڪار و دراوسى و خزمان و هه ٿاران به ٿايبه تي به دابه شڪردني گوشتي قوربانى به سهرياندا له رڙانى جه ٿندا.

قوربانى بڪريت باشه يان پارهى ٿاڙه له ڪه بڪريت به خير؟

۶. سه برپيني ٿاڙه له ڪه و قوربانى ڪردن باشتره له به خشيني پاره ڪه ي چونڪه ٿه و سه برپينه دروشميڪي گه ورهيه له دروشمه كانى ديني ٿيسلام و سوننه تي پيغه مبهري خوا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ .

وهه روهه ها بچوونى هه رچوار مهزه به ڪه يه و ته نانهت سه عيدي ڪوري موسه ييب ده لئيت: ٿه گهر ڪاورپيڪ بڪم به قوربانى پيم خوشتره له وهى سه د درهم بڪم به خير. ^(۱)

^(۱) مصنف عبدالرزاق (۴/۳۸۸)

قوربانى كردن بۆ مردوو

۷. له بنچينه‌دا قوربانى كردن بۆ زیندوووه‌كان شه‌رعینراوه، وه‌كو پیغه‌مبه‌رى خوا ﷺ هاوه‌لانى ئەنجامیان داوه كه بۆ خوڤيان و خانه‌واده‌یان قوربانیان كردوووه.

جا قوربانى كردن بۆ مردوو ده‌كریت به دوو به‌شه‌وه:

یه‌كه‌م : ئە‌گه‌ر مردوووه‌كه وه‌صیټى كرديټ به‌وه‌ى كه‌وا له دواى مردنى قوربانى بۆ بكریت: ئە‌وا وه‌صیټه‌كه‌ى جیبه‌جى ده‌كریت.

دووهم : ئە‌گه‌ر مردوووه‌كه وه‌صیټى نه‌كرديټ به‌وه‌ى كه‌وا له دواى مردنى قوربانى بۆ بكریت: ئە‌وا ئە‌مه‌شيان ده‌بیټ به دوو به‌شه‌وه:

أ . ئە‌گه‌ر قوربانیه‌كه به سه‌ربه‌خۆیى بۆ مردوووه‌كه بكریت به‌ته‌نها: وا‌ته : كه‌سێك حه‌یوانێك به‌جیا بكریت و بى‌كاته قوربانى بۆ مردوووه‌كه به‌بۆ ئە‌وه‌ى مردوه‌كه پێشتر وه‌سیتى كرديټ ئە‌وا له‌م حاله‌ته‌دا دروست نییه چونكه و هیچ به‌لگه‌یه‌كى له سه‌ر نه‌هاتوووه و شیخی ئیسلام ابن ته‌یمیه ده‌فه‌رمویټ : قوربانى كردن بۆ مردوو شتیكى ناسراو و به‌ربلاو نه‌بووه لای سه‌له‌ف.

ب. ئە‌گه‌ر مردوووه‌كه هاوبه‌ش بكریت له‌ خیری ئە‌و قوربانیه‌ى كه ده‌كریت بۆ خیزانیك ئە‌وا دروسته ، وه‌كو ئە‌وه‌ى كه‌سێك قوربانیه‌ك بكات له‌برى خۆى و خانه‌واده‌كه‌ى به‌زیندو و مردوووه‌وه.

كهواته : گهر ويستت كه سيڪي خانه واده كهت كه مردووه له خيڙي قوربانيه كه به شدار بي بي ٿهوا با نيتهت لهو قوربانيه ٿهوه بي كه خيڙه كه ي بو هموو خانه واده كهت بي به زيندووه كان و مردووه كانه وه .

قورباني به چي ده كريٽ؟

۸. مهرجه بو دروستي قورباني به وه ي كه ٿاڙه له كه و شتر و مانگا و مهر و وزن به هموو جو ره كانيه وه بيت ، به مريشك و پهلهور و ٿهوانه ناکريٽ چونكه خوي گه وره فهرمويه تي :

﴿ وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا لِيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُم مِّنْ

بِهِيمَةٍ الْأَنْعَامِ... ﴿٣٤﴾ [الحج]

كاوريڪ بو يه ك خيزان ده بيت

۹. كاوريڪ له بري يه ك خيزان ده بيت، جا ٿه گهر سه روڪي خيزان بيڪات له بري هموويان يان ٿا فره ته كه بيڪات ٿهوا هموويان ده گريٽه وه و دروشمه كه به جي هيٺراوه .

ٿه بو ٿه يوبي ٿه نصاري ده ٿيٽ: له سه رده مي پيغه مبه ردا ﷺ پياويڪ كاوريڪي ده كرد به قورباني بو خوي و خيزانه كه ي و ليين ده خوارد و ليشيان ده به خشي.^(۱)

(۱) رواه الترمذي (۱۵۰۵) ، وصححه الألباني .

۱۰. ئەگەر هاتوو خىزانە كە چەند برايه ك و مندالە كانيشيان بوون و هاوبەش بوون و پيگەوہ نانيان دەخوارد ئەوا يەك قوربانى بۆ ھەموويان دەشيت، بە لام ئەگەر ھەردانە يان خانوى سەربەخوى خوى ھەبوو ئەوا چاك وايە ھەردانە وقوربانىەك بۆ خوى بكات.

۱۱. ئەگەر پياويك زياد لە يەك ژنى ھەبوو ئەوا يەك قوربانى بۆ ھەموويان دەشيت و بەسە.

۱۲. وشترىك لەبرى حەوت كەس دەبيت، وە مانگاش بەھەمان شيوە لەبەر وتەكەى جابرى كورپى عبداللە ﷺ كە دەليت: لەگەل پيغەمبەرى خوادا ﷺ لە سالى حودەبىيە وشترىكمان سەردەبرى بۆ حەوت كەس و ھەروەھا مانگاش بۆ حەوت.^(۱)

۱۳. دروستە خەلكى تريش بەشدارى بكەن لە مانگا يان وشترەكەدا با بەشداربووہ كانيش نيەتى قوربانىان نەبيت، بەلكو نيەتى نەزر يان گوشت يان سەدەقە و شتى تريشيان ھەبيت، چونكە ھەركەسە و بەنيەتى خوى دەبيت، جگە لە نيەتى گويزەبانە چونكە گويزەبانە و قوربانى پيگەوہ كوناكريتەوہ و گويزەبانە دەبى ئازەليكى سەربەخوى بۆ سەربىرى .

^(۱) رواه مسلم (۱۳۱۸) .

۱۴. دروستیشه که‌متر له‌هوت که‌س به‌شداربن له‌وشر یان مانگا، چونکه‌ زۆرتینه‌که‌ی که‌ بریتی بیت له‌هوت که‌س ئە‌وا بی‌گومان له‌و ژماره‌یه‌ که‌متر دروست و ری‌گه‌پیداوه‌.

۱۵. دروست نییه‌ زیاد له‌یه‌ک که‌س به‌شداربیت له‌شه‌کی‌کدا، له‌به‌ر نه‌بوونی به‌لگه‌ له‌وباره‌یه‌وه‌ هه‌روه‌کو چۆن ناییت زیاد له‌هوت که‌س به‌شداربن له‌وشر و مانگادا.

باشترین جو‌ری ئە‌و ئازە‌له‌ی ده‌کریتە‌ قوربانی

۱۶. باشترین جو‌ری ئە‌و ئازە‌له‌ی که‌ ده‌کریت به‌ قوربانی، هه‌ندی له‌ زانایان ده‌لین باشتر وایه‌ شه‌ک بیت چونکه‌ کرداری پی‌غه‌مبه‌ری خوایه‌ ﷺ ، و زۆرینه‌ی زانایانیش ده‌لێت: باشتر وایه‌ وشر بیت پاشان مانگا پاشان مه‌ر و بز.

سیفاتی ئە‌و ئازە‌له‌ی ده‌کریتە‌ قوربانی

۱۷. له‌ قوربانی کردندا باش وایه‌ قه‌له‌وویت و ناته‌واوی نه‌بیت و به‌رووکه‌شیش سه‌رنجراکیش بیت ، وه‌ باش وایه‌ نیر بی و شاخدار بیت. ئە‌نه‌سی کو‌ری مالک ﷺ ده‌لێت: پی‌غه‌مبه‌ری خوا ﷺ دوو کاو‌ری گه‌وره‌ی قه‌له‌و سو‌روتی‌که‌ل به‌ره‌شی ده‌کرده‌ قوربانی. (۲)

(۲) البخاری (۵۵۶۴) ، و مسلم (۱۹۶۶) .

ته‌مه‌نی ئه‌و ئاژه‌له‌ی که ده‌کریت به‌قوربانی

۲۱. ده‌بیت ئاژه‌له‌که گه‌یشتیته ئه‌و ته‌مه‌نه‌ی که شهرع بۆی دیاری

کردووه به‌م شیوه‌یه :

أ. له‌ وشتردا ئه‌وه‌یه که پینج سالی ته‌واوکردیته و چووبیته ناو

شه‌شه‌مه‌وه.

ب. له‌مانگادا ئه‌وه‌یه که دوو سالی ته‌واوکردیته و چووبیته ناو سی

یه‌مه‌وه.

ج. له‌بزندا ئه‌وه‌یه سالیکی ته‌واوکردیته و چووبیته ناو دووه‌مه‌وه.

د. له‌به‌رخ و کاو‌ریشدا ئه‌وه‌یه شه‌ش مانگی ته‌واوکردیته و چووبیته

ناو حه‌وته‌مه‌وه.

جا بۆیه پابه‌ند بوون به‌م ته‌مه‌نانه‌وه له‌کاتی قوربانی کردندا کاریکی

شه‌رعیه و دروست نییه لییان لابدریت و که‌متر له‌مانه‌ بکریته قوربانی به‌لام

دروسته زیاد له‌و ته‌مه‌نانه‌ بکریت.

کاتی قوربانی کردن و سه‌رپرینی

۲۲. مهرجه قوربانی ئه‌و کاته بکریت که شهرع دیاری کردووه.

به‌وه‌ی له‌ دوا‌ی نویژی جه‌ژنه‌وه له‌به‌ر فه‌رمووده‌ی :

((إِنَّ أَوَّلَ مَا نَبْدَأُ بِهِ فِي يَوْمِنَا هَذَا نُصَلِّي، ثُمَّ نَرْجِعُ فَنَنْحَرُ، فَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ فَقَدْ أَصَابَ سُنَّتَنَا...))^(۱)

به‌رائی کو‌ری عازب ده‌لی: پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) فه‌رمووی:
 ((یه‌که‌مین کاری که له‌م رۆژه‌ماندا ده‌ستی پنده‌که‌ین ئه‌وه‌یه که نو‌یژ بکه‌ین،
 پاشان بگه‌رینه‌وه و قوربان‌ی سه‌ربرین، هه‌ر که‌سی به‌مجۆره‌ی کردبی
 ئه‌وا له‌سه‌ر سوننه‌تی ئیمه‌یه...))

سه‌ربرینی ئازه‌لی قوربان‌ی پیش نو‌یژی جه‌ژن

۲۳. هه‌رکه‌س قوربان‌ی پیش نو‌یژی جه‌ژن کرد ئه‌وا له‌سه‌ری
 ناکه‌و‌یت و دروست نییه.

کو‌تا کاتی قوربان‌ی کردن

۲۴. کاتی قوربان‌ی کردن به‌ ئاوابوونی خو‌ری چواره‌م رۆژی جه‌ژن
 کو‌تایی دیت، بو‌ نمونه‌ گه‌ر رۆژی شه‌ممه جه‌ژن بوو تا رۆژی سی شه‌ممه
 پیش خو‌ر ئاوابوون کاتی قوربان‌ی ده‌مینێ .

تیبینی : که‌سیک پیش خو‌ر ئاوابونی رۆژی چواره‌م قوربان‌یه‌که‌ی
 سه‌ربری، به‌ لآم پاک‌کردن و دابه‌شکردنه‌که‌ی که‌وته دوا‌ی خو‌ر ئاوابوونه‌وه
 ئه‌وا ئاساییه .

^(۱) رواه البخاري (۹۶۸)، ومسلم (۱۹۶۱) .

باشترین کات بۆ قوربانى کردن

۲۵. باشترین کات بۆ قوربانى کردن بریتیه له پوژى یه کهم دواى ته و او بونى نوپژى جهژن، ههر پوژیک باشتره له وهى دواى خوئى .

قوربانى کردن به شهو

۲۶. دروسته قوربانى به پوژى ان شهو سهر برپیت، به لام له سهره تاي پوژه وه چاکتره بۆ ته وهى ههژاران بیینن چونکه دروشمیکی ئایینه .

۲۷. ئەگەر کاتی قوربانى نه ما و ئەمیش قوربانى نه کردبوو ئەوا هیچی له سهر نییه ئەگەر سوننهت بوو. به لام ئەگەر نه زرى کردبوو ئەوا وه کو قهزا کردنه وه ئازهلینک سهرده برپیت وه کو قوربانیه که .

له مهرجه کانى قوربانى کردن

۲۸. له مهرجه کانى قوربانى ته وه یه که سه لامهت بیت له کهموکوپرى ، چونکه ته وه خواپه رستهیه که و عیباده تیش ده بیت چاک و ته و او بیت و خوا چاک و پا که و چاک و پاکیش وه رده گریت .

ئه وه عه بیانه ی که نابئ له حه یوانى قوربانیدا هه بیت

۲۹. ئازهلینک که چاوئیک یان هه ردوو چاوی کوپر بیت ، و نه خوئینکی ئاشکرا ، و شه لئیکى ئاشکرا ، و لاوازیک که ئیسکه کانى پوکابیتته وه .

۳۰. گوئ و شاخ و کلک و دووگ: ٺه گهر هه ريهك له مانه نه بوون له
 بنه رتدا واته بهو شيويه له داڪ بوو بيت، ٺهوا دروسته به بي ڪه راهه ت، و
 ٺه گه ريش برايته وه ٺهوا هه ر دروستن به لام له گه ل ڪه راهه تدا، جگه له ڪاوڙ
 نه بيت ڪه ٺه گه ر دووگي برايته وه ٺهوا دروست نيه چونڪه ٺه وه ڪه موڪورتيه
 له به شيڪي سه ره ڪي و مه به ست له ٺاڙه له ڪه دا.

۳۱. مه ڪروهه و باش نيه ٺه و ٺاڙه له بڪريته قورباني ڪه گوئي ڪون
 ڪراوه يان له ت ڪراوه به دريڙي يان پاني، يان هه ندي له ددانه ڪاني ڪه وتوه
 يان شاخي شڪاوه.

قورباني ڪردن به ٺاڙه لي خه سينراو

۳۲. دروسته قورباني بڪريت بهو ٺاڙه له ي ڪه خه سينراوه، ٺه وه ش
 له بهر ڪرده وه ي پيغه مبهري خوا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و ههروهه له بهر ٺه وه ي گوشتي ٺه و
 ٺاڙه له بهو شيويه ش هه ر ٽيڪ ناچيت و بي تام و ڪه م تام نابيت. ههروهه ڪو
 چوڻ دروسته بهو ٺاڙه له ي ڪه نيره و فه حله.

۳۳. قورباني به دوو شت ديارى ده ڪريت: به قسه، وه ڪو بلت
 ٺه مه قوربانيه، يان به ڪريني به نيه تي قورباني.

۳۴. چهند هوڪميڪ له سه ر ديارى و ده ستنيشان ڪردني ٺاڙه لي

قورباني بونياد ده نريت ڪه ٺه مانه ن:

• دروست نیهه خاوه نداریتیه که ی بگوازریتیه وه به کرین یان به خشین و شتی تر، چونکه ئه و کاته وه کو نه زر وه هایه، مه گهر ئالوگور بکریت به ئازهلکی له خوی چاکتر یان فروشتنی بو ئه وه ی ئازهلکی له خوی چاکتر بکریت.

• ئه گهر تووشی عهیب و ناته واویه ک بوو ئه وا دروست نیهه بوو قوربانی و واجبه له سه ری بیگوریتیه وه به هاوشیه ی خوی، مه گهر تووشی عهیبیک بیت به بی هۆکاری که مته رخه می خاوه نه که ی ئه وا سه ری ده بریت و دروسته.

• ئه گهر ون بوو یان دزرا ئه وا واجبه له سه ری یه کیکی تری وه کو خوی بهییت، مه گهر به بی که مته رخه می خوی بوو بیت ئه وا هیچی له سه ر نیهه.

• ئه گهر بیچووی بوو ئه وا هه مان حوکمی دایکه که ی هه یه و له گه لیدا سه رده بردریت.

۳۵. هه رکه س نیهه تی قوربانی کردنی هه بوو پاشان نیهه ته که ی به تال کرده وه ئه وا هیچی له سه ر نیهه، مه گهر ئازهلکه ی ده ستنیشان کردیت ئه وا ده بیت سه ری بریت و دروست نیهه بو ی په شیمان بیته وه و له مولکی خوی ده ری بکات.

۳۶. سوننه ت وایه که سه که خوی ئازهلّی قوربانیه که ی سه ربپریت
ئه گهر زانی، به لآم ئه گهر نه زانی ئازهلّی سه ربپریت ئه واده دایده ده ست
یه کیکی تر بوی سه ربپریت.

۳۷. دروسته بریکاری بکریت له قوربانیدا، چونکه پیغه مبه‌ری خوا
شه‌ست صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وستی وشتری به ده‌ستی خوی سه ربپری له حه‌جی مالئاواییدا و
دواتر عه‌لی راسپارد ئه‌وانی تر سه ربپریت هه‌تا گه‌یشته سه‌د دانه.

۳۸. باشتر وایه که سیك رابسیپریت بو سه ربپینه که ی که خواناس و
زانابیت به چۆنیتی سه ربپین و چاک وایه موسلمان که سیکی ئه‌هلی کیتاب
ده‌ستنیشان نه‌کات بو سه ربپینی قوربانیه که ی.

نینۆک و موو لی نه‌کردنه‌وه له لاشه

۳۹. هه‌رکه‌س نه‌تی قوربانی کردنی هه‌بوو ئه‌وا با هیچ له‌خوی
نه‌کاته‌وه له قژ و نینۆک و پیستی هه‌ر له ده‌ستپیکردنی یه‌که‌م رۆژی نۆمینه‌ی
حاجیان هه‌تا قوربانیه که ی سه‌رده‌پریت.

له ئوم سه‌له‌مه‌وه - رضي الله عنها - ده‌لیت: **أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا دَخَلَتِ الْعَشْرُ، وَأَرَادَ أَحَدُكُمْ أَنْ يُضَحِّيَ، فَلَا يَمَسَّ مِنْ شَعْرِهِ وَبَشَرِهِ شَيْئًا»^۱.**

^۱: أخرجه مسلم (۱۹۷۷).

واته: ئەگەر ده رۆژی مانگی حاجیان دهستی پیکرد ویه کیکتان ویستی قوربانی بکات ئەوا با هیچ له قژی لانهبات، ئیتر تووکی سه‌ری بیت یان بن بالی یاخود تووکه‌به‌ری، هه‌روه‌ها نینۆکش ئیتر هی ده‌ست بیت یان قاچ، هه‌تا قوربانیه‌که‌ی سه‌رده‌بریت.

ئیترا لابرده‌که‌ش به تاشین بیت یان هه‌لکه‌ندن یان سووتاندن یان قرتاندن یان کورت کردنه‌وه وه‌هر شیوازیك و ئەو کاره دروست نییه ته‌نانه‌ت بۆ مه‌به‌ستی خۆجوان کردنه‌وه‌ش بیت بۆ نوێژی جه‌ژن.

۴۰. ئەم حوکمه تایبه‌ته به‌و که‌سه‌ی که قوربانیه‌که ده‌کات و که‌سوکاره‌که‌ی هیچ یه‌کین له‌و حوکمانه نایانگریته‌وه له‌نه‌هی، چونکه پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ قوربانی کردووه بۆ خانه‌واده‌که‌ی به‌لام لییه‌وه نه‌هاتووه که فه‌رمانی پێ کردبن به‌ خۆگرتنه‌وه له‌ قژ و نینۆک و پیست برین وریگه‌پیدراوه که تووک و نینۆک و پیست له‌خویان بکه‌نه‌وه.

۴۱. ئەم نه‌هیانه تایبه‌تن ته‌نها به‌و که‌سه‌ی که قوربانیه‌که ده‌کات، بۆیه ئەو که‌سه‌ی که کراوه به‌ وه‌کیل و بۆ یه‌کیکی تر قوربانی ده‌کات یان وه‌سیه‌تی بۆ کراوه ئەوا نه‌هییه‌که نایگریته‌وه.

۴۲. قوربانیه‌که‌ر ئەگەر هاتوو تووک یان نینۆک یان پیستی له‌خوی کرده‌وه ئەوا که‌فاره‌تی له‌سه‌ر نییه و ریگر نییه له‌قوربانیه‌که‌ی و به‌تالیشی

ناکاته وه وه‌کو هه‌ندیک وا گومان ده‌به‌ن، و داوای لیخو‌شبوون له خوا ده‌کات.

۴۳. ئە‌گه‌ر پپو‌ستی کرد تووک و نینۆک و پپست له‌خوی بکاته وه ئە‌وا ئاساییه و دروسته وه‌کو ئە‌وه‌ی نینۆکی بشکیت وئازاری بدات و ئە‌میش بیقرتینیت، یان قژی دابه‌زیته ناو چاوی و ئە‌میش بیتاشیت یان کورتی بکاته وه بۆ مه‌به‌ستی برینپچی و چاره‌سه‌ر و هاوشپوهی ئە‌و کارانه و قژشانه‌کردنیش ئاساییه ئە‌گه‌ریش قژی لی هه‌لبوه‌ریت.

ئادابه‌کانی سه‌ربرینی ئازهلێ قوربانی

۴۴. له‌ئادابه‌کانی سه‌ربرین ئە‌وه‌یه که‌به‌شپوهیه‌کی جوان وله‌سه‌رخوی ئازهلێ که‌ په‌لکیش بکریت بۆ سه‌ربرین نه‌ک به‌ توندی.

۴۵. تیژکردنی چه‌قو‌پیش سه‌ربرین، و نابیت چه‌قو‌که‌ش له‌پیش‌چاوی ئازهلێ که‌ تیژ بکات و ئازهلێک له‌پیش‌چاوی ئازهلێکی تر سه‌ربریت چونکه ئە‌و ره‌فتاره‌ پپچه‌وانه‌ی چاکه و ئی‌حسانه.

۴۶. رووکردنه‌ قبیله‌ بۆ که‌سه‌که وئازهلێ که‌ش سوننه‌ته له‌هه‌موو کاتی‌کدا، به‌لام بۆ هه‌دی و قوربانی زیاتر سوننه‌ته.

۴۷. قوربانی عیباده‌ته، عیباده‌تیش نیه‌ت دیاری ده‌کات له‌به‌ر ئە‌م فه‌رمووده‌یه: " **إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ، وَلِكُلِّ أَمْرٍ مَا نَوَى** " { متفق

علیه {واته: به‌راستی کرده‌وه کان به‌پیی نیه‌ته کانن، وه بۆ هه‌موو که‌سیکیش به‌گویره‌ی نیه‌ته‌که‌ی بۆی ده‌نووسریت.

وه نیه‌تیش ده‌بیت جیاکار بیت له‌ نیوان عیبادت و عاهدت له‌وانه قوربانی. جا‌ته‌نھا کرینی قوربانیه‌که و سه‌ربرینی له‌کاتی دیاری کراوی خویدا به‌سه بۆ ئه‌وه‌ی نیه‌ت بیت، و نیه‌تیش شوینه‌که‌ی بریتیه له‌ دل و کرده‌وه کان نیشانه‌ن له‌سه‌ری.

دوعا و زیکری کاتی سه‌ربرینی قوربانی

۴۸. (واجب) ه له‌سه‌ر ئه‌و که‌سه‌ی شتیک سه‌رده‌بریت له‌ کاتی سه‌ربرینیدا بلیت: (بِسْمِ اللّٰهِ) ، به‌لام له‌ کاتی سه‌ربرینی قوربانیدا سوننه‌ته دوا‌ی وتنی : (بِسْمِ اللّٰهِ) بلیت : (وَاللّٰهُ اَكْبَرُ) ، واته : ده‌لیت : (بِسْمِ اللّٰهِ وَاللّٰهُ اَكْبَرُ) .

وه دوا‌ی وتنی (بِسْمِ اللّٰهِ وَاللّٰهُ اَكْبَرُ) که (واجب) ه ، سوننه‌تیش وایه بلیت : (اللّٰهُمَّ تَقَبَّلْ مِنِّي) خوايه لیمی وه‌ر‌بگری و قه‌بولی بکه‌ی . جا‌ته‌وه‌ی واجب بیت (بِسْمِ اللّٰهِ) کردنه‌که‌یه ، وئه‌وانی تر سوننه‌تن.

فرۆشتنی گوشتی قوربانی

۴۹. دروست نییه گوشتی قوربانی و هه‌دی بفرۆشریت و هه‌روه‌ها پیسته و صوف و خوری و هیچ شتیکی بفرۆشریت.

ڪري قه صاب له گوشتي قورباني

۵۰. دروست نيهه هيچ به شيڪ له ناهه له كه بدرت به قه صابه كه له به رانه ر سهر برين ويستكر نه كه يدا.

چ كاتيڪ دروسته به شي قه صابه كه بدرت له گوشتي قورباني

۵۱. نه گهر قه صابه كه هه ژار يان هاوري و دوست بوو نهوا ناسايه نه گهر به شي بدرت يان وه كو ديارى به بي پيش مهرج نه ويش وه كو خه لكي تر و به لكو له پيشتر يشه چونكه نه و راسته و خو بينويه تي و تيكه لي گوشت و ورد و له تكر دني بووه و زياتر نه فسي بوى ده روا ت.

خواردن له گوشتي قورباني

۵۲. سونه ته نه و كه سه ي قورباني ده كات له قوربانيه كه ي بخوات و لي به خشيت و بيدات به خير له بهر نه مهرمو ووده يه :
 ((فَكُلُوا وَاذْكُرُوا وَتَصَدَّقُوا)) . واته: بيخون و هه لي بگرن و خيري لي بگهن.

گوشتي قورباني چه ندي ده به خشريت و چه ندي ده تواني هه لگري

۵۳. زانايان راجياوازن سه باره ت به بر و نه نده زي نه و پشكه ي كه ده خوريت و ده به خشريت، به لام نه مهرم بابته فراوانه و نه وه ناسايه و نه وه ي په سه نده نه وه يه: سي يه كي بخوريت وسي يه كي بدرت به هه ديه ودياري وسي يه كيشي بدرت به خير و سه ده قه و نه مهرش له ابن مهر سعود و ابن

عومه ره وه گيڤدراوه ته وه كه ئه بو جه عفه رى نه ححاس ده لیت: زۆر به ی زانایان له وانه ابن مسعود وابن عومه ر و عه تاء و ئه وری پینان باشه سی یه ك بکریت به خیر و سه ده قه و سی یه کیشی بدات به خواردن به خه لکی و سی یه کیشی خو ی خیزانی بیخوات.

وه ئه گه ریش زیاد له و ئه ندازه یه ش بخوات بو خو ی و خیزانی ئه وادروسته.

سه رپرینی قوربانى له شارىكى تر

۵۴. ئه صل وایه قوربانى ده بیت له شارى قوربانیکه ردا بیت و هه رله ویدا دابه ش بکریت، و دروستیشه له ده ره وه ی ئه و شاره شدا دابه ش بکریت له بهر بوونی به رژه وه ندى و پيوستیه ك، وه كو ئه وه ی ئه گه ر قوربانیه كى زۆر كرا و هه ژار كه م بوو یان مو سلمانانى شاره كه ی تر زیاتر هه ژار بوون و پيوستى زۆر تر یان به یارمه تی هه بوو.

قوربانى كردن له سه فه ردا

۵۵. دروسته كه سیك له سه فه ریشدا بیت و له غوره تدا كه سیك له شاره كه ی خو ی بكات به وه کیل و بریکار و له برى ئه م ئاژه لیک بکریت و بیكات به قوربانى و به سه ر خزم و هه ژارانى شاره كه یدا دابه شی بكات.

تیکه‌ل کردنی قوربانی و گوێزه‌بانه به یه‌ک حه‌یوان

۵۶. قوربانی له‌بری گوێزه‌بانه ناییت، چونکه هه‌ریه‌که‌یان عیباده‌تیکه‌ی سه‌ربه‌خۆیه و له‌به‌ر هۆکارێکی تایبه‌ت و جیاوازه له‌وه‌ی تر وشوینی یه‌کتر ناگرنه‌وه ، وه هه‌روه‌ها به تیکه‌لێش ناگرێ واته یه‌ک حه‌یوان ناییت سه‌ربرێ به نیه‌تی قوربانی و گوێزه‌بانه‌ش چونکه ئه‌وه دوو عیباده‌تی جیاوازن. والله أعلم

سه‌ربرینی حه‌یوانی قوربانی به‌ده‌ستی قه‌سابیکی نوێژنه‌که‌ر

۵۷. ئه‌و قوربانیه‌ی که که‌سی نوێژ نه‌که‌ر سه‌ری ده‌بریت ده‌که‌وێته سه‌ر ئه‌وه‌ی ئایا نوێژ نه‌که‌ر کافره یاخود نا ؟
جا خیلاف له‌نیۆ زانایاندا هه‌یه که‌ئایا کافره یاخود موسولمانه‌ گه‌ر له‌به‌ر ته‌مبه‌لی نه‌یکات ، حه‌تمه‌ن له‌سه‌ر بۆ چوونی ئه‌وانه‌ی که‌به‌موتله‌قی نوێژ نه‌که‌ر به‌کافر ده‌زانن ئه‌وا نابێ سه‌ربرای ده‌ستی بخوریت ، و به‌پێچه‌وانه‌شه‌وه له‌سه‌ر بۆ چوونی ئه‌وانه‌ی پێیان وایه گه‌ر له‌به‌ر ته‌مبه‌لی نوێژ نه‌کات کافر نابێ ئه‌وا سه‌ربرای ده‌ستی حه‌لله .

جا بۆ ده‌رچوون و رزگار بوون له‌م خیلافه باشتتر وایه که‌سیک یان قه‌سابیک قوربانیه‌که سه‌ر بریت که‌نوێژ بکات نه‌ک که‌سی نوێژ نه‌که‌ر .

ئاژه‌لی مێینه بۆ قوربانی

۵۸. قوربانی کردن به ئاژه‌لی مێینه دروسته به‌لام ئاژه‌لی نیر باشته .

ئه‌و ئافره‌ته‌ی که شوی نه‌کرده ده‌توانیّت قوربانی بو‌خۆی بکات؟

۵۹. قوربانی کردن سونه‌تیکی جه‌خت له‌سه‌رکراوه له‌حقی هه‌موو

پیاو وئافره‌تی‌کدا که توانایان هه‌بیّت قوربانی بکه‌ن.

وه‌به‌شیک له‌زانایان ده‌فه‌رمون : واجبه له‌سه‌ر ئه‌و که‌سه‌ی که توانای

هه‌یه ، هیچ جیاوازی‌ش نیه که ئافره‌ته‌که هاوسه‌رگیری کردبێ یان نه‌یکردبێ.

قوربانی کردن به‌حیوانی ئاوس

۶۰. دروسته مه‌ری ئاوس بکریت به‌قوربانی ، گه‌ر هیچ یه‌کیک له‌و

عه‌بیانه‌ی تیدا نه‌بێ که‌له‌شه‌رع دا باس کراوه "

به‌نیسه‌بت بیچوووه‌وه : گه‌ر به‌زیندووویی ده‌ر چوو حه‌تمه‌ن پێویسته

سه‌ر بپردریت چونکه نه‌فسیکی تره‌ و سه‌ر به‌خۆیه "

عه‌بیدار بوونی حیوانی قوربانی پیش سه‌ربرینی

۶۱. شیخ ابن عثیمین (ره‌حمه‌تی خوای گه‌وره‌ی لیبی) ده‌لیت :

بو‌نمونه : پیاویک مه‌ریک ده‌کریت بو‌قوربانی پاشان پێی ده‌شکیت

، و وای لی‌دیّت ناتوانیّت له‌گه‌ل مه‌ره‌ ساغه‌کاندا ری بکات ، له‌م حاله‌ته‌دا

سه‌ری ده‌بریت و ده‌بیّت بو‌قوربانی ؛ چونکه کاتی ده‌س نیشانی ده‌کات

وه‌ک ئامانه‌تی لی دیّت ، وکاتی که‌ئه‌مانه‌ت بوو و خۆی ده‌ستی نه‌بوو

له‌عه‌یبه‌که‌یدا یاخود که‌م ته‌رخه‌م نه‌بوو ئه‌وا هیچ زه‌مانیکی له‌سه‌ر نی یه

و دروسته بی‌کات به‌قوربانی. الشرح الممتع .

ناوهيناني خاوهن قورباني له لايه ن قه صابه وه

له کاتي سه بريني نازه لي قورباني

۶۲. پرسيار نايا مه رجه له کاتي سه بريني قوربانيدا قه صابه که بليت :

له بري فلان کهس؟

شيخ ابن عثيمين رحمه الله تعالى له ولآمدا گوتويه تي :

گهر بليت : له بري فلان نه ووا باشتره ، چونکه پيغهمبر ﷺ له کاتي

سه بريني قوربانيدا ده يفهرموو : (اللهم هذا منك ولك، اللهم هذا عن

محمد وآل محمد)، واته : خودايه نه مه له توويه وبو توويه ، خودايه نه مه

له بري موحه مه د وکهس وکاري موحه مه ده .

خو نه گهر نه ووش نه ليت نه ووا نيه ته که کافيه .

وه نيمامي النووي رحمه الله تعالى ده ليت : گهر کردی به وه کيل ، وه

نيه تي هينا له کاتي سه برينه که دا ، نه ووا به سه وپيويست به نيه تي وه کيل

ناکات .

به لکو ته نانه ت گهر وه کيله کهش نه زانيت نه ووه حه يوانه حه يواني

قوربانيه نه ووا زياني ني يه ودرسته "المجموع" (۸ / ۴۰۶).

حیکمهت چی له وهی که نه گهر که سییک بیهوئیت قوربانی بکات

نابی موو له خوئی بکاته وه و نینۆکی بقرتینی؟

۶۳. زانای پایه‌به‌رز محمد بن صالح العثیمین (ره‌حمه‌تی خوای گه‌وره‌ی لیبی) له وه لامدا ده‌فه‌رموئیت:

یه‌که‌م: له نیعمه‌ته‌کانی خوای گه‌وره له‌سه‌ر به‌نده‌کانی ، ئه‌وه‌یه که کاتیکی خه‌لکی شار وشارۆچکه‌کان پرۆسه‌ی حه‌ج ئه‌نجام ناده‌ن به‌هۆی به‌ژداری نه‌کردنیانه‌وه، شه‌رع فه‌رمانی کردوه به‌وانه‌ی که له شار وشارۆچکه‌کانن قوربانی ئه‌نجام بده‌ن بۆ ئه‌وه‌ی له‌گه‌ڵ حاجیاندا هاوبه‌شی بکه‌ن له‌هه‌ندیکی له‌و خواپه‌رسته‌یه‌ی که له‌و پرۆسه‌یه‌دا ئه‌نجامی ده‌ده‌ن.

دووهم: هه‌روه‌ها وه‌کو چۆن ئه‌و که‌سه‌ی که قوربانی ئه‌نجام ده‌دات هاوبه‌شی کردوه له‌گه‌ڵ هه‌ندیکی له‌و خواپه‌رسیانه‌ی که حاجی ئه‌نجامی ده‌دات که سه‌ربرینه، به‌هه‌مان شیوه‌ خۆ گرتنه‌وه‌ی له‌ موکردنه‌وه و نینۆک برین هاوبه‌شیه له‌گه‌ڵ حاجیاندا به‌وه‌ی که ئه‌وانیش له‌ کاتی ئیحرامدا خۆیان له‌ موو له‌خۆکردنه‌وه و نینۆک برین ده‌گرنه‌وه.

پوخته‌ی

حوکم و ئادابه‌کانی قوربانی کردن

۱. قوربانی واته سه‌رپرینی ئه‌و ئاژه‌له‌ی له جۆری وشتر، مانگا، مهر و بزنی له رۆژانی جه‌ژنی قورباندا وه‌کو نزیك بوونه‌وه‌یه‌ك له‌خوا.
۲. قوربانی کاریکی شه‌رعیه و نزیك بوونه‌وه‌یه‌کی گه‌وره‌یه له‌خوای په‌روه‌ردگار، وه دروشمیکی ئاشکرای ئاینی پیروزی ئیسلامه.
۳. قوربانی لای زۆربه‌ی زانایان سوننه‌تی جه‌ختلیکراوه و هه‌ندیکیش له‌زانایان بۆ ئه‌وه رۆیشتوون که واجبه ، بۆیه باش وایه هه‌رکس توانای هه‌یه و خوای گه‌وره مالی پیداوه با هه‌موو سالیك قوربانی بکات و دلی هه‌ژاران خوش بکات .
۴. ئه‌وه‌ی پاره‌ی قوربانی نییه، ئه‌وا ئاساییه قه‌رزی بۆ بکات ئه‌گه‌ر توانی دواتر قه‌رزه‌که بداته‌وه وه‌کو ئه‌وه‌ی که موچه‌ی هه‌به‌ی.
۵. حیکمه‌ت له‌ ئه‌نجامدانی قوربانی زیندووکردنه‌وه‌ی سوننه‌تی پیغه‌مبه‌ر إبراهیم علیه السلام ، و سوپاسکردنی خوای میه‌ره‌بان له‌سه‌ر نیعمه‌ته‌کانی ، و دل‌خۆشکردنی که‌س و کار و مندال و خیزان و دراوسی و خزمان و هه‌ژاران به‌ تاییه‌تی به‌ دابه‌شکردنی گوشتی قوربانی به‌ سه‌ریاندا له‌ رۆژانی جه‌ژندا.

۶. قوربانى کردن با شتر و خيتره له به خشینی پاره‌ی نازه له که به فه قیر چونکه
 ئەو سەرپرینه دروشمیکی گه‌وره له دروشمه‌کانی ئیسلام و سوننه‌تی
 پیغه‌مبهری خوا ﷺ.

۷. قوربانى کردن بو مردوو : له بنچینه‌دا قوربانى کردن بو زیندوووه‌کان
 شه‌رعینراوه، وه‌کو پیغه‌مبهری خوا و ﷺ هاوه‌لانی ئەنجامیان داوه که بو خویمان
 و خانه‌واده‌یان قوربانیان کردوو، جا ئە‌گەر مردوووه‌که وه‌صیتی کردییت به‌وه‌ی
 که‌وا له دواى مردنى قوربانى بو بکریت: ئە‌وا وه‌صیته‌که‌ی جیبه‌جی ده‌کریت،
 به‌لام ئە‌گەر مردوووه‌که وه‌صیتی نه‌کردییت ئە‌وا مردوووه‌که هاوبه‌ش ده‌کریت له
 خیری ئە‌و قوربانیه‌ی که ده‌کریت، وه‌کو ئە‌وه‌ی که سینک قوربانیه‌ک بکات
 له‌بری خو‌ی و خانه‌واده‌که‌ی به‌زیندوو و مردوووه‌ه.

۸. کاورپیک له‌بری یه‌ک خیزان ده‌بییت، جا ئە‌گەر سه‌روکی خیزان بیکات له‌بری
 هه‌موویان یان ئافره‌ته‌که بیکات ئە‌وا هه‌موویان ده‌گریته‌وه و دروشمه‌که به‌جی
 هینراوه، ئە‌بو ئە‌یوبی ئە‌نصاری ده‌لیت: له‌سه‌رده‌می پیغه‌مبهردا ﷺ پیاویک
 کاورپیکی ده‌کرد به‌قوربانى بو خو‌ی و خیزانه‌که‌ی و لییان ده‌خوارد و لییشیان
 ده‌به‌خشی.

۹. له قوربانى کردندا باش وایه قه‌له‌وییت و گوشتی زوورییت و ناته‌واوی نه‌بییت
 و به‌رووکه‌شیش جوان و سه‌رنجراکیش بییت، وه‌باش وایه نیر بی و شاخدار
 بییت.

١٠. دهبيت ئازهل كه گه يشتيته ټه و ته مه نهى كه شهرع بوى ديارى كردووه بهم شپوهيه :

- أ. له و شتردا ټه و هيه كه پينج سالى ته و او كرديت و چووبيته ناو شه شه مه وه .
 ب. له مانگادا ټه و هيه كه دوو سالى ته و او كرديت و چووبيته ناو سى يه مه وه .
 ج. له بزندا ټه و هيه ساليكى ته و او كرديت و چووبيته ناو دوو مه وه .
 د. له بهرخ و كاوپر شدا ټه و هيه شه ش مانگى ته و او كرديت و چووبيته ناو حه و ته مه وه .

١١. مهرجه قوربانى ټه و كاته بكرت كه شهرع ديارى كردووه. به و هى له دواى نوپزى جه ژنه وه سه ربپرېت و پيش نوپز دروست نيه .

١٢. كوتا كاتى قوربانى كردن به ټاو ابونى خورى چوارهم پوزى جه ژن كوتايى ديت ، بو نمونه گهر پوزى شه ممه جه ژن بوو تا پوزى سى شه ممه پيش خور ټاو ابون كاتى قوربانى ده مينى .

١٣. با شترين كات بو قوربانى كردن برتبه له پوزى يه كه م دواى ته و او بونى نوپزى جه ژن .

١٤. دروسته قوربانى به شه و سه ربپرېت، به لام له سه ره تاي پوزه وه چا كتره بو ټه و هى هه ژاران بيبين چونكه دروشميكى ټايبنيه .

١٥. چوار ټازهل بو قوربانى نابيت و دروست نيه بكرت به قوربانى : ټازهلينك كه چاويك يان ههردوو چاوى كوپر بيت ، و نه خوشيكي ټاشكرا ، و شه ليكي ټاشكرا ، و لاوازيك كه ټيسكه كانى پوكا بيته وه .

١٧. دروسته قوربانی بکریت به و ئازهلای که خه سینراوه .

١٨. سوننهت وایه که سه که خوی ئازهلای قوربانیه که ی سهربرپیت ئه گهر زانی .

١٩. ههرکه س نیه تی قوربانی کردنی هه بوو ئه و با هیچ له خوی نه کاته وه له قژ و نینۆک و پیستی ههر له ده ستپیکردنی یه که م رۆژی نۆمینه ی حاجیان هه تا قوربانیه که ی سهرده برپیت .

٢٠. له ئادابه کانی سهربرپین ئه وه یه که به شیوه یه کی جوان وله سهرخوی ئازهلای که په لکیش بکریت بۆ سهربرپین نه ک به توندی ، وه تیزکردنی چه قۆ پیش سهربرپین ، وه ناییت چه قوکه ش له پیشچاوی ئازهلای که تیز بکات و ئازهلای که له پیشچاوی ئازهلای که تر سهربرپیت چونکه ئه و ره فتاره پیچه وانیه ی چاکه و ئیحسانه ، وه رووکردنه قیبله بۆ که سه که و ئازهلای که ش سوننه ته له هه موو کاتیکدا ،

٢١. (واجب) ه له سهر ئه و که سه ی شتیک سهرده برپیت له کاتی سهربرپینیدا بلیت: (بِسْمِ اللّٰهِ) ، به لام له کاتی سهربرپینی قوربانیدا سوننه ته دوا ی وتنی : (بِسْمِ اللّٰهِ) بلیت : (وَاللّٰهُ اَكْبَرُ) ، واته : ده لیت : (بِسْمِ اللّٰهِ وَاللّٰهُ اَكْبَرُ) . وه دوا ی وتنی (بِسْمِ اللّٰهِ وَاللّٰهُ اَكْبَرُ) ، سوننه تیش وایه بلیت : (اللّٰهُمَّ تَقَبَّلْ مِنِّي) خوايه لیمی وه ربگری و قه بولی بکه ی .

٢٢. دروست نییه هیچ به شیک له ئازهلای که بدرپیت به قه سابه که له به رانبه ر کریی سهربرپینه که دا .

٢٣. سوننه ته ئه و که سه ی قوربانی ده کات له قوربانیه که ی بخوات و لیی به خشیت و بیدات به خیر .

۲۴. دروسته گوشتي قورباني سي يه كي بخوريٽ وسي يه كي بدريٽ به ههديه ودياري وسي يه كيشي بدريٽ به خير وسه ده قه.

۲۵. قورباني و گويزه بانه به يه ك ٿاڙه ل نايٽ، واته يه ك حيوان نايٽ سه ربري به نيته تي قورباني و گويزه بانه ش چونكه ٿه وه دوو عياده تي جياوازن .والله اعلم

۲۶. باشر وايه كه سيڪ يان قه سا بيڪ قوربانيه كه سه ر بريٽ كه نوٽر بڪات نه ك كه سي نوٽر نه كه ر ، وه ٿه گهر نوٽر نه كات و پرواي به نوٽر نه بي دروست نيه ٿاڙه لي قورباني سه ربريٽ ، بويه ٿاگاداره و بزانه چ كه سيڪ قوربانيه كه ت بو سه رده بريٽ.

۲۷. قورباني كردن به ٿاڙه لي ميينه دروسته به لام ٿاڙه لي نير باشره .

۲۸. ٿه و ٿافره ته ي كه شوي نه كردوه و پاره ي خوي هه يه ده تواني بو خوي قورباني بڪات .

۲۹. شاردنه وه ي خويني قورباني و پهروي سور كردنه ملي ٿاڙه لي قورباني بيدعاهه و شتي و اه شه رعدا نه هاتوه .

۳۰. کاتي قورباني ده كه يت با نيته ت ته نها بو ره زامه ندي خوا بيت و داوا بکه كه خوي گه وره ليت قه بول بڪات .

وآخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمين

برا و خوشكاني به ريز :

ناموزگاري تان ده كه مين به دابه زاندي (نه پليكه يشني وه لامه كان) كه زياتر له (۳۵۰۰) پرسياي وه لامی شه رعی تيدايه له هه موو بواره كاني شه ريعه تدا، يه كجار دايبه زيننه و (۳۵۰۰) پرسيار و وه لامی شه رعی به بي نيتته رنيت بخوينه وه ، وه بو هه ردوو سيسته می ios و android به رده سته ، نه توانن له ريگه ی ئه م لينكه وه دايبه زينن .

<http://onelink.to/ekb۱۳b>

بو زانياري زياتر په يوه ندي بكن به

۰۷۷۰۱۵۱۷۳۷۸

